Officieele Berichten.

(*Met verkorting uit het Kerkblad van 17 Maart*).

Vergadering der Classe Amsterdam, gehouden den 8en Maart 1893.

Praeses is Ds. van Loon, scriba Ds. van Schelven.

Als kerkvisitatoren worden benoemd Ds. Neijens en Ds v. Schelven, van Amsterdam; als secundus wordt aangewezen Ds. Wagenmaker te Hilversum.

Tot quaestor wordt benoemd Ds. Brouwer van Amsterdam en tot actuarius br. J. Guldemond, ook van daar.

Voor de hulpbehoevende kerken worden als deputaten benoemd Ds. van Loon en br. D. Swagerman, met br. H. Groenendijk als secundus, allen van Amsterdam.

Al de consulenten worden herbenoemd.

Een paar broeders, die verzocht hadden als oefenaars te worden toegelaten, worden onderzocht en afgewezen.

Op eene vraag naar den kerkelijken grond voor zulk een examen, door de kerk te Amstelveen gedaan, wordt verwezen naar de roeping der kerk om te waken, dat zij, die in gezelschappen voorgaan, geen verkeerde leeringen inbrengen; eene zaak geheel afgescheiden van die andere, of men zulke broeders ook in de samenkomst der gemeente zal laten voorgaan.

Achtereenvolgens worden drie candidaten in de Godgeleerdheid aan de Vrije Universiteit tot het praeparatoir examen toegelaten, na inlevering der vereischte stukken. Zij worden onderzocht en worden, daar zij voldaan hebben, als proponenten toegelaten. Mitsdien zijn de broeders G. van Setten Jr. en E. Prinsen van Amsterdam en H. C. van den Brink, van Hilversum, beroepbaar bij de Gereformeerde kerken.

Een voorstel om Laren en Blaricum onder Huizen te brengen in steê van onder Hilversum A wordt teruggenomen.

Met dankzegging wordt de vergadering gesloten.

De Classis Meppel der Gereformeerde kerken bericht, dat op eene door ZEerw. gedane aanvrage ontslag is verleend aan den WelEerw. Heer E. Diemer, als bedienaar des Woords bij de Gereformeerde kerk te *Hollandsche Veld*.

Namens den Classis voornoemd,
T. NOORDEWIER, *praeses.*
P. D. DE GROOT, *scriba.*

Met diep leedwezen brengt de Classis 's Hertogenbosch ter kennis aan alle Geref. kerken, dat zij in hare vergadering van 28 Februari 1893, na langen tijd vergeefsche pogingen tot terugbrenging te hebben aangewend, den WelEerw. Heer Ds. W. Laatsman, predikant te Heusden, op grond van art. 80 D. K. uit zijne bediening heeft moeten ontzetten, zoodat hij voortaan geacht moet worden in geenerlei betrekking meer te staan tot de Geref. kerken in Nederland.

Namens de Classis,
JS. VAN DER LINDEN, *praeses.*
J. K. v. HAERINGEN, *scriba.*

De Raad der Geref. kerk te Bergen op Zoom, die reeds voorlang ter kennis van het kerkelijk publiek bracht, dat de beide Gereformeerde kerken aldaar ineengesmolten zijn, ontvangt nog voortdurend stukken nu eens aan kerk A, dan weer aan kerk B geadresseerd. Om deze hinderlijke onderscheiding niet langer gemaakt te zien, herinnert zij belanghebbenden bij dezen nogmaals dat alle brieven en stukken, den kerkeraad betreffende, geadresseerd moeten worden aan den WelEerw. Heer Ds. A. H. v. d. Kooi, predikant der Geref. kerk alhier.

Namens den Kerkeraad voornoemd,
M. D. DE BRUIJN, *Scriba.*

Buitenland.

Frankrijk. Een nieuw geschrift over de zonde. Geestelijke opwekkingen?

Steeds meer blijkt het, dat men in Frankrijk op den weg der ontkenning voortholt, ook al blijft men zich met den naam van Evangelisch tooien. Dit blijkt opnieuw uit eene brochure van den hoogleeraar Bouvier, die daarin over »de moderne conscientie en de leer van de zonde" handeld. In dit boekje wordt beweerd dat de leer van de zonde moet bestudeerd worden in het licht der ervaring. Welke ervaringen worden in dezen tijd gemaakt? Het zijn er vier: de democratie, de regeering der wetenschap, het geloof aan den vooruitgang en het geloof aan het leven. Deze vier vereenigt de hoogleeraar in: de moderne conscientie. Die moderne conscientie kan zich niet vereenigen met de overgeleverde leer van de zonde, nl. de val in Adam, het algeheele bederf, of de doodstaat, het onvermogen ten goede, de leer van den duivel, van de hel en van een bovennatuurlijk heil. Dit alles moet overboord.

En wat moet daarvoor in de plaats komen? Datgene wat de schrijver meent de leer van den Heere Jezus te zijn, doch ontdaan van Judaistische elementen. Men moet de leer des Heeren niet naar de letter maar naar den Geest opvatten. De Heere Jezus maakt geen systeem, Hij gebruikt vele populaire beelden en bezigd opzettelijk paradoxen. Er is bij den Heere geloof in God en dus ook in den mensch, die een kind van God gebleven is, de zonde is een toevallige en dus verbeterbare verandering van zijn ware natuur; de liefde Gods, die in zijn erbarming voor de zondaars schittert en die het goddelijk leven herstelt. Zoo is volgens den professor de leer van Christus.

En als men nu maar hoorde van een storm van verontwaardiging over zulk een drieste aanval, op de heiligdomen der Geref. kerken gedaan. Maar niets daarvan. Geen klacht hoort men dat een leer als die van den heer Bouvier de Geref. kerken verwoest. Wel worden den schrijver in de *Eglise libre* eenige tegenwerpingen gemaakt, tegenwerpingen die getuigen dat men het niet alles met hem eens is, maar waarbij wij te vergeefs naar een principieel verzet tegen de heillooze leer van den hoogleeraar zoeken. Zoo merkt men op, dat het feit der verzoening door Jezus Christus niet in het werk van den heer Bouvier voorkomt. Zijne verklaring: »Jezus Christus heeft in zijn persoon de volmaakte gehoorzaamheid aan God, de volmaakt liefde voor God en voor zijn werk geboden", wordt niet als een loochening van de leer van de verzoening door het bloed des kruises, maar als een te zwevende verklaring van het stuk der verzoening aangemerkt.

Ook wordt den hoogleeraar verweten dat bij de overgeleverde leer van de zonde wat al te somber heeft voorgesteld en dat zoo zijne voorstelling getrouw mocht zijn, de nieuwere orthodoxie het met de leer der vaderen niet eens is. Dat wil zeggen: wij die noch Evangelisch of orthodox willen zijn, hebben de voorstelling der vaderen laten varen. Het ergste verwijt dat den heer Bouvier gedaan wordt is: dat de methode die hij volgt, er toe moet leiden om het bovennatuurlijke uit den godsdienst weg te doen.

Wil men de Fransche Protestantsche bladen gelooven, dan hebben er overal in de Protestantsche wereld godsdienstige opwekkingen plaats. Er werden samenkomsten gehouden te Montmeyran, Andure, Nimes, Alais en nog moeten er vergaderingen te Valence gehouden worden.

Evenwel blijkt uit niets, dat deze opwekkingen van hetzelfde gehalte zijn als die, welke in het begin dezer eeuw in Frankrijk en Zwitserland plaats hadden. Al liep dit Reveil niet geheel in den Gereformeerden weg, toch kan niet ontkend dat zij tot grondslag had het leerstuk van den diepen val van den zondaar en de redding door 's Heeren genade alleen. Deze overtuiging nu wordt bij den leiders der tegenwoordige beweging bijna geheel gemist. Vandaar dat men zich gelijk te Nimes er toe leende om met moderne predikanten een samenkomst te houden tot opwekking van het geestelijk leven. Het komt ons voor dat men in Frankrijks Protestantsche kringen opwekkingen in het leven wil roepen gelijk het Heilsleger doet, doch zonder de vreemde manieren van die instelling over te nemen.

Gemengd Nieuws

EEN EVANGELIE VAN PETRUS?

Eene Fransche oudheidkundige vereeniging te Cairo heeft onlangs drie brokstukken van geschriften die tot de Oud Christelijke literatuur behooren ontdekt, en wel van het boek van Enoch, de Openbaring van Petrus en van het Evangelie van Petrus.

Het laatste fragment is ongetwijfeld het meest belangrijke. Dit brokstuk is reeds 6 jaren geleden ontdekt in de Christelijke grafkelders te Akhim maar aanvankelijk schreef men er weinig waarde aan toe. Een of andere Duitsche hypothèsen maten zal nu denkelijk de meening gaan verkondigen, dat het Evangelie van Petrus ontstaan is uit een *sur-evangelium*" met eenige docetische bijvoegingen. Dat het zoogenaamde Evangelie van Petrus een verdicht stuk is met de bedoeling om het docetisme in de kerk des Heeren ingang te doen vinden, is dunkt ons boven alle twijfel verheven. Het docetisme leerde toch dat Christus niet in waarheid maar slechts in *schijn* mensch is geworden. In het fragment vinden wij toch beschreven: »En zij brachten twee boosdoeners en zij kruisigde den Heere tusschen hen. Maar Hij hield zich stil, *daar Hij geen pijn* leed.

En toen zij het kruis hadden opgericht, schreven zij er op: Deze is de koning van Israël. En zijne kleederen voor Hem gestold hebbende, verdeelden zij ze onder zich en wierpen daarover het lot. En een dier boosdoeners verweet hun, zeggende: Wij hebben alzoo geleden voor het kwaad dat wij hebben gedaan, maar deze, de Redder der menschen geworden, wat kwaad heeft Hij u gedaan? En zij, toornig op hem geworden zijnde, bevalen, dat zijne beenen niet zouden gebroken worden, opdat hij in foltering zou sterven.

»En het was middag, en duisternis bedekte Judea; en zij waren in angst en bedroefd, dat de zon zou ondergaan, terwijl Hij nog leefde; want er was voor hen geschreven, dat de zon niet onderga over hem, die ter dood gebracht wordt. En een hunner zeide: Geeft Hem gal met azijn te drinken. En zij mengden en gaven Hem te drinken, en volbrachten alles en voltooiden hunne zonden tegen hun eigen hoofd."

»En velen gingen rond met fakkels meenende dat het nacht was en vielen neer. En de Heer riep, seggende: *Mijne macht, Mijne macht, gij hebt Mij verlaten.* En als Hij dat zeide, werd Hij opgenomen. En in die ure scheurde het voorhangsel des tempels in twee."

De mededeeling dat Christus aan het vloekhout geslagen geen pijn leed en dat Hij uitriep: *Mijne macht Mijne macht*, gij hebt mij verlaten" duidt zonneklaar aan, dat wij te doen hebben met een ondergeschoven stuk uit den eersten tijd van het Christendom.

Het zoogenaamde Evangelie van Petrus, was alleen bekend door eene toespeling bij Eusebius, waaruit blijkt, dat reeds in 190 Serapion, bisschop van Antiochië een korte verhandeling er tegen schreef. Het speudo Evangelie werd gelezen in eene kleine kerk te Rhossos, en Serapion keurde dit niet goed, omdat er docetische dwalingen in gevonden werden.

Het zoogenaamde boek van Enoch was reeds uit eene Ethiopische vertaling bekend.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

EEN TROUWE GETUIGE.

IV.

IN GESPREK.

Nadat de Duitscher had plaats genomen en Lupetino hem een glas wijn had voorgezet, ging de laatste naar een kast en haalde daaruit een boek te voorschijn, dat blijkbaar nieuw was. Hij legde het op de tafel en sprak:

»Ik heb u veel te vertellen, doch zal, tegen het spreekwoord in, met het beste beginnen. Zie eens hier:

De Duitscher las nieuwsgierig het titelblad, knikte welgevallig en riep uit:

»Zoo, hebt gij dan den Bijbel reeds in uw landtaal! God geve dat wij Duitschers spoedig 't zelfde kunnen zeggen."

»Ja", sprak de ander, »Brunioli heeft zich gehaast. Hij begon in 1530 en was in vier jaren gereed. Of nu iets minder spoed, niet beter ware geweest? Ik voor mij althans geloof dat er aan dit werk gebreken kleven, die men door kalmer werken had kunnen mijden. Maar de tijd dringt, en ook zooals het nu is verdient het werk lof."

»Het verblijdt mij dat uit uw mond te hooren, vriend Baldo", sprak de ander, „gij zijt de man die kunt oordeelen."

»Ik verblijd mij hartelijk in een werk als dit", was het antwoord. »Het volk moet de waarheid leeren kennen. Wel komen er thans vele boeken, maar de Schrift zelf moet allereerst gekend worden. Al het andere is toch ten slotte nog gebrekkig menschenwerk. Maar de Schrift is het Woord Gods."

»Ja aan boeken ontbreekt het ook hier niet, ik bedoel aan dezulke, die spreken van het heil in Christus en ons leeren niet op goede werken en voorbidding van heiligen en aflaten te vertrouwen. Geheele verzamelingen van zulke boeken worden uit mijn vaderland naar de jaarmarkten in Italië verzonden."

»Gij weet", sprak Lupetino, »hoe ook zulke boeken, die ik te Padua te koop vond, het middel waren om mij tot nadenken te brengen. Doch had ik Gods Woord niet gekad — ik behoefde gelukkig niet op een vertaling te wachten — ik zou toch misschien niet tot licht zijn gekomen, maar tegenover de redeneeringen van menschen mijn eigene gesteld hebben.

»Ik weet het", hernam Schwarze. »Wij hebben te Padua heerlijke dagen doorleefd en aan u dank ik zeer veel, vooral wat de kennis van Gods Woord betreft. Ik zou u gaarne verhalen wat ik in de laatste jaren ondervond. Doch gij hebt mij ontboden, en zeker om gewichtige redenen. Dat gaat dus voor.

»Mijn vriend", sprak de Provinciaal, »het Woord der waarheid breidt zich uit met kracht en het is tijd, dunkt mij, te overwegen of wij er heel het volk, althans binnen deze republiek Venetië, voor kunnen winnen.

»Dat ware heerlijk. Maar zal de kerk het gedoogen. Zal de regeering van Venetië....

»Luister", vervolgde Baldo. »Ik heb nog altijd hoop dat het mogelijk zal zijn de kerk te bewegen tot een algemeene hervorming. Wel is de strijd tusschen Luther en den paus ontbrand en wordt de scheuring grooter. Maar zelfs mannen als kardinaal Contarini hopen dat wanneer allen die ééns geestes zijn zich maar vereenigen, de paus ten slotte wel genegen zal zijn, zelf de hervorming der kerk ter hand te nemen."

De Duitscher zag verbaasd zijn vriend aan die voortging:

»En weet gij wie het is die mij sterk heeft aangeraden zelf te onderzoeken en kennis te nemen van hetgeen de Duitsche en de Zwitsersche hervormers zeggen?"

»Nu, wie dan?"

»De bisschop van Capo d'Istria, Petrus Paulus Vergerio, een man, dien we gerust tot onze vrienden kunnen rekenen."

Een blijde trek vertoonde zich op het gelaat van den Duitscher, terwijl hij sprak:

»Dat is, meen ik, dezelfde die eens een gesprek met Luther had. Maar gij brengt goede boodschappen, ga voort."

»Ik geloof", zei Lupetino, »dat wij trachten moeten de menigte tot de waarheid te brengen. Dat doe ik trouwens reeds naar mijn vermogen als ik nu hier dan daar in de provincie Istria predik, en daar ik zoowel Slavonisch als Italiaansch spreek, weet ik dat de hoorders mij verstaan. Doch er moest meer geschieden en daartoe vraag ik uw raad. Gij zijt een kalm, bezadigd man en hebt ook reeds hier veel ervaring opgedaan. Wat dunkt u?

Schwartze dacht een poos na en vroeg toen:

»Zijn de monniken der orde ook mannen in uw geest?"

»Vele althans; zij hebben mijn voorbeeld gevolgd en waar zij prediken is het naar de Schriften."

»Dat moet gij krachtig aanmoedigen, als overste kunt gij veel doen. Doch er is meer. Gij zijt een geleerde. Gij moet van tijd tot tijd in het openbaar besprekingen of twistgesprekken houden over de nieuwe leer en de hervorming der kerk. Dan komen er geleerde bestrijders, maar in de kracht Gods, die u moed en wijsheid geven zal, zult gij hen verslaan."

De lezer moet weten dat zulke gesprekken of *Disputationes* in dien tijd vooral aan de hoogescholen veel gehouden werden. Ook Luthers geschiedenis bewijst het. Na de Hervorming geraakten ze in onbruik.

»En wat zou daarmee te winnen zijn?"

»Vooreerst kon menig geestelijke overtuigd worden, die uit nieuwsgierigheid komt. Er zijn toch al vele priesters die, gelijk gij, de Schriften onderzoeken en de dwalingen der kerk inzien. Tevens krijgt gij ook de geleerde en ontwikkelde lieden met u mee, en zoo zou zelfs de Venetiaansche regeering misschien ten slotte te winnen zijn. Dan had het Evangelie hier zijn vrijen loop!"

»Dat gave God!" sprak Lupetino bewogen, terwijl hij zijn vriend ernstig aanzag.

We zullen zien in hoever beider wenschen werden vervuld.

AAN VRAGERS.

Onze lezer H. B. te B. vraagt:

We lezen in Genesis 4 : 4 en 5: »En de Heere zag Habel en zijn offer aan. Maar Kain en zijn offer zag Hij niet aan. Toen ontstak Kain zeer, en zijn aangezicht verviel." Nu is mijn vraag deze, zou er bij die offerande *voor Kain* een zichtbaar teeken geweest zijn, waaraan hij kon zien dat Habels offer aangenomen werd en het zijne niet? Of hoe wist hij dat?

Een beslissend antwoord is hierop niet te geven. Doch wij merken hierbij op, dat het offeren zeker in dien vroegen tijd niet zoo naar bepaalde regelen geschiedde als later, maar meer een onmiddellijke geven was. Wij weten, dat ook de omgang des Heeren met de menschen meer van nabij en persoonlijk was dan later. Zoo nu stellen we ons voor, dat Kain lichtelijk, al weten we niet hoe, de zekerheid kon krijgen, dat zijn offer den Heere niet aangenaam was.

Dit teeken te zoeken in het neerslaan van den rook des offers, is eenvoudig gissen. Teekenaars stellen 't wel duidelijkheidshalve zoo voor, maar de Schrift zegt het evenmin als dat de slang in het paradijs *in den boom* zat, of dat Eva een *appel* at.

HOOGENDIJK.

Ingezonden Stukken.

(*Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie*).

Bijbellezen.

Niet lang geleden bevatte het *N. r. d. Dag* een in zeker opzicht merkwaardig betoog ten gunste van het lezen des Bijbels. Niet dat hierop werd aangedrongen, met het oog op de behoeften van het menschelijk hart, maar wel wees de Redactie er met nadruk op, dat iemand in de letterkunde en in tal van andere wetenschappen onmogelijk recht thuis kan raken als hij de Schrift niet kent; dat hij alsdan op het gebied der kunst telkens verlegen raakt enz.

Op gelijke wijs hoorden we, reeds langer geleden, door bekwame letterkundigen het lezen des Bijbels aanbevelen, in het belang van ontwikkeling, goeden stijl enz.

We willen hierop niets afdingen. Alleen zij er bijgevoegd, dat een Bijbelkennis alleen met dergelijk doel ongeveer even profijtelijk is als het enkel bewonderen van den schoonen, rijkgesierden, vollen beker door den dorstige.

Toch is de vermaning die hierboven werd aangehaald, ook wel degelijk, zij 't ook in veel sterker zin en met veel hooger bedoeling nog, van kracht, voor velen onter, inzonderheid onder het jonger geslacht.

Het is een zeer bedenkelijk, maar toch niet te loochenen feit, — ieder kan het onderzoeken — dat ook in de kringen waar het Woord Gods in eere is, de Bijbelkennis minder wordt. Hoe dat komt, bespreken we nu niet. Maar het is zoo. Er wordt ontzaglijk veel gelezen, maar in de Schrift betrekkelijk weinig. De vroegere »Bijbelvastheid" raakt — we spreken uit ervaring — zoek.

Nu hebben we meer dan eens de opmerking gehoord, dat dit ten deele daaraan ligt, dat het tegenwoordig geslacht de taal des Bijbels vaak niet aanstonds begrijpt. Daarvan nu kan, vooral bij de richting van onderwijs in onzen tijd gevolgd, iets aan zijn. (Bij onontwikkelden zelfs altijd niet weinig.)

Doch daarom ook meenen we, dat wel eens de aandacht dient gevestigd op de schoone uitgaaf van den Statenbijbel, dien de Flakkeesche boekhandel thans bezorgt, en welke onder toezicht van *Dr. Kuyper, Dr. Rutgers* en *Dr. Bavinck* wordt uitgegeven. Deze Bijbel toch is niet alleen van veel handiger formaat voor onzen tijd dan de oude uitgaven, op fraai papier, met zeer duidelijke letter en zeer leerbare kantteekeningen (bij de oude uitgaven laat dat veel te wenschen), maar is ook wat den inhoud betreft zoo, dat niemand kan beweren: »Ik begrijp de taal niet. Woorden als »sweer", »uitschot", enz. zijn vervangen door dezulke die onze vaderen, hadden ze *nu* geleefd, zouden gebruikt hebben voor de te vertolken denkbeelden. Kortom, deze uitgaaf is in elk opzicht degelijk en bruikbaar.

Reeds lang is gepoogd om den Statenbijbel door veranderingen in taal, spelling en woorden voor het algemeen duidelijker leesbaar te maken. Doch ten eerste ging men daarbij niet naar een vast plan te werk; ten tweede wist men niet wie dit werk verrichtte en eindelijk bestond er bij velen een vrees dat de Bijbel zoodoende werd »vervalscht", en zulk een herziene uitgaaf »onecht" was. Nu is dat zeer zeker een dwaling en zal wel niemand beweren, dat ooit vervalsching of iets dergelijks bedoeld werd met de aangebrachte veranderingen, maar toch het wantrouwen bestond bij niet weinigen.

't Verheugt ons daarom te meer, dat dit werk is ter hand genomen door een drietal mannen, die zeker wel niemand zal verdenken van de zucht om de H. Schrift te „vervalschen" of »onecht" te maken, en dus alle vrees daarvoor nu allen grond mist. We krijgen nu een naar vaste regelen herziene uitgaaf, en daarbij een waarvan de meest wantrouwige zelf geen kwaad kan spreken 1) Wie ons volk kent weet dat dit veel zeggen wil, vooral zoo later een kleine goedkoope uitgaaf mocht verschijnen.

Dankzeggend voor de afgestane ruimte,

A. J. HOOGENDIJK.

1) Ook de kaarten door Dr. Woltjer bewerkt zijn uitstekend. (*Zie de jongste aflevering.*)

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Dinteloord, G. W. H. Esselink te Sliedrecht. — Hoogvliet, G. A. Gezelle Meerburg te Doesburg. — Schoondijke, A. den Hartog te Heerjansdam. — Nieuwdorp (gem. 's Heer-Arendskerke), L. Bouma te Terneuzen.

AANGENOMEN: Drogeham, J. R. Kreulen, rustend pred. te Suawoude. — Veenwoudsterwal, L. G. Gotts Rz. te Emmen. — Zaandam A. I. D. van der Munnik te Groningen A. — Rottvalle, F. Kramer, cand. te Onstwedde (Groningen).

BEDANKT: Oostwold, J. de Bruyn te Baflo. — Leeuwarden, J. Hania Pz. te Oosterblerum. — Harlingen, J. W. A. Notten te Ermelo. Rinsumageest c. a., H. W. Dethmers te Paesens en Wierum. — Brouwershaven, G. Dalhuizen te Heinkenszand. — Amersfoort B. Eisma te Bennekom.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Langerak, Bruyel te Steenwijkerwold. — Zevenhuizen, J. J. v. d. Broek te Halle (Geld.) Hasselt, E. J. Homoet te Staphorst. — Hedel, C. Klomp te Lunteren. — Middelbert, J. Busch Keizer te Ter Apel. — Obergum en Niekerk en Vliedorp, W. H. van Heuven te Wirdam. — IJtens en Hennaard (Fr.), J. Politiek Dzn. te Oudwoude en Westergeest. — Bovensmilde, W. Hulsbergen te Geesteren. — Ooltgensplaat, J. van den Bergen te Vareveld. — Stavenisse, D. P. Brans te Leersum c. a. — Kubaard W. E. Noordink te Zegveld. — Losdorp (Gron.), Chr. Broekhuijzen te Doeveren en Genderen. — Waterlandkerkje, R. A. Damsté te Oosterwolde en Fochteloo. — Wezepe (Olst), C. F. M. Deeleman te Heino. — Nijega (Fr.), G. Carsemier te Exmorra. — Poederoyen, K. A. de Groot Az. te Houten. — Sappemeer, J. Busch Keizer te Ter Apel. — Leeuwen, A. P. de Groot te Bokmeer. — Schoonhoven, H. J. Noteboom te Geldermalsen. — Blankenham, W. J. Scherphuis te Zuidwolde.

AANGENOMEN: Oosterwierum, A. E. van Eerde te Lutkewierum. — Noordwijkerhout, J. J. van den Broek te Halle bij Zelhem. — Berlikum, A. Jellema te Vrieschelo c. a.

BEDANKT: Uithuizermeeden, K. Havinga te Den Ham (Ov.). — Langezwaag (Fr.), Edling te Limmen (N.-H.). — Delfshaven, J. Hoogenraad te Wageningen. — Akkooi G. Timmer te Nieuwpoort. — Waarder C. Bouthoorn te Groot Ammers. — Lutten Chr. Broekhuizen te Doeveren c. a. — Zevenhuizen, J. J. v. d. Broek te Halle (Geld.) — Brielle, G. P. Kruijff te Maassluis. — Witmarsum, F. C. A. Pante hoek te Wolvega. — Oudenhoorn, A. van der Spek te Giessen Nieuwkerk. — Oisterwijk, Tersteeg te Bergen op Zoom. — Elkersee, Z. J. Reijers te Vroomshoop.

Geabonneerden op DE HERAUT wordt beleefd verzocht, de abonnementsgelden over het kwartaal, eindigende 31 Maart a. s. ten bedrage van f 1.20, per postwissel over te maken.

Op ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden. J. A. WORMSER,
Directeur-Uitgever.

PS. Inteekenaren op de premie „E voto Dordraceno" wordt herinnerd dat den 1sten April a. s. de derde termijn (2de deel) van f 0.75 per exemplaar te voldoen is. Men zal mij verplichten door met dat bedrag den postwissel te verhoogen.

Amsterdam, Maart 1893.

Plaatsgebrek noodzaakt ons eenige advertentiën tot een volgend nummer uit te stellen.

Advertentien.

Bij H. J. VAN DER VEGT, te *Zwolle*, verscheen:

Sociale Schriftbeschouwingen

DOOR

W. J. DE HAAS, Predikant te Hattem.

Prijs f 1.—, in netten band f 1.40.

Tegen toezending van 't bedrag wordt het door den uitgever of iederen Boekhandelaar franco afgeleverd.

Zie de beoordeelingen in *Heraut* en *Bazuin*.

Nette leerlingen kunnen op zeer voordeelige voorwaarden geplaatst worden alsmede eenige vergevorderde gratis.

Dames Wollen Costumes,

maakloon van af f 4, Katoenen Costumes van af f 2.50, Dames Wollen Huisjaponnen van af f 1.75, Katoenen Huisjaponnen van af f 1.25, eenvoudige Prinsessejaponnen 90 Ct., Dienstbodenjaponnen in één dag netjes afgewerkt 80 Ct. en Rouwgoed, desnoods in 4 uren, aangezien in de **Beerenstraat No. 11**, met 3 coupeuses, 14 naaisters en 10 trapnaaimachines gewerkt wordt.

GOLDSCHMEDING'S
PIANO- en Orgelhandel,
Warmoesstraat 141, Amsterdam,
biedt steeds de meest uitgebreide sorteering Instrumenten en zendt direct op aanvraag **Catalogi, Prijslijsten** en **Conditiën.**
DIRECTE INVOER. LAGE PRIJZEN.

Bij R. BOERMA, Boekh. te *Groningen*, N. Stationstraat, is te verkrijgen:

PETRUS VAN MASTRICHT, Practikale Godgeleerdheid, compl. in 4 dln., netjes geb., zindelijk van binnen, f 25. — KLINKENBERG Bijbelverklaring, compl. 27 dln. netjes geb., zindelijk, f 25. — J. H. GULDENARM, Practikale Bijbelbeschouwingen, uitgegeven 1877, netjes geb. in 2 dln. f 6. — H. E. GRAVEMEIJER, predikant 1863 te Midwolde Vijftal Leerredenen uit den Brief aan de Hebreën, f 0.50. — En Zestal Leerredenen Lukas XV, herdrukt 1893, in linnen prachtband f 1.—, ingenaaid f 0.50.

UITGAVE van HÖVEKER & ZOON,
TE AMSTERDAM:
GEDICHTEN
VAN
I. A. WORMSER.
Prijs f 1.25. In stempelband f 1.90.

Vrije Universiteit.

Een treffend schrijven mochten wij deze week ontvangen, dat weêr bewijst, hoe in het hart van den »kleinen man" warme liefde kan kloppen voor het doel en streven der Vrije Universiteit. Een bejaarde broeder, die altijd tot den werkenden stand had behoord, doch zich, door 's Heeren goedheid, op zijn ouden dag na den dood zijner vrouw een vrije kamer in een Tehuis voor ouden van dagen had kunnen inkoopen, zond ons een milde gave met het volgend bijschrift: »Nu de Heere mij zoo oud laat worden (77 jaar), kwam ik deze week nog in het bezit van een legaatje, waarvan ik 1/10 voor de zaak des Heeren wenschte te geven, u verzoekende die voor mij te willen bezorgen, en wel voor de Universiteit, het Studiefonds en het Hospitium." Ik meen, dat op dergelijke gaven des Heeren zegen mag worden verwacht, want die gaan zeker gepaard met gebed. Ook houd ik mij overtuigd, dat de gever er de eerste vrucht van aan het eigen hart zal ondervinden, gedachtig aan hetgeen de Heere zelf daaromtrent heeft toegezegd: »Brengt al de tienden in het schathuis, opdat er spijze zij in mijn Huis; en beproeft mij nu daarin, zegt de Heer der heirscharen, of Ik u dan niet opendoen zal de vensteren des hemels, en u zegen afgieten". Vinde dit voorbeeld veel navolging!

Dezer dagen heeft met goed gevolg het candidaats-examen in de rechtsgeleerdheid afgelegd de heer A. de Jong. De Heere zegene onzen vriend ook bij zijn verdere studiën!

W. HOVY.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan contributiën: door den heer Je Diepenhorst te Strijen f 116.50; door den heer W. de Vroom te Harderwijk uit Ermelo f 15.50; door den heer G. de Leeuw te Utrecht 5e storting f 67.50; door den heer A. Kuyper Boone te Bunschoten f 37.50; **aan collecten:** Ger. kerk te Ter-Neuzen f 29.19; door den heer Jb. van Oversteeg bij een spreekbeurt te Koudekerke f 13.89; Ger. kerk te Koudum f 13.92; van idem te Leksmond; **aan schenking:** door Dr. A. Kuyper van de Ger. jongd.-ver. te Vlaardingen f 5; door den heer A. Kuyper Boone gevonden in de collecte voor de Kerkkas te Bunschoten f 4; van N. N. te Nieuwveen f 25; Ds. P. v. A. te Z. f 0.54½; door Ds. W. Schook te Amerongen gevonden bij de collecte f 2; van N. N. te Gaast f 0.25; door den heer J. C. Punt te Klundert gevonden bij de collecte f 2.50.

Voor het Hospitium:

Van N. N. te Nieuwveen f 10.

Voor het Studiefonds:

Bij Prof. Dr. A. H. de Hartog ingekomen: Door Ds. F. W. S. te H. collecte f 13.40; door Ds. C. H. te Sch. uit de cat.bus f 5; N. N. te Nieuwveen f 10.

Voor de Bibliotheek:

Van S. te W. een atlas.

S. J. SEEFAT, *penningmeester.*
Hilversum.

P. VAN EIJK.
FIRMA JOHANNES KRAMER & Co.,
Dam 15--17, Amsterdam.
Koopen en verkoopen EFFECTEN, vreemde COUPONS enz. Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIËN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO met rentevergoeding van 1/2 pCt. onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

GEDRUKT TER KON. NED. STOOMDRUKKERIJ WARMOESSTRAAT 106, AMSTERDAM.